

primera meitat del s. XIII, és el que ens dóna el text més genuí. En un assaig d'edició crítica, Ivy estableix el text d'un episodi de la continuació de Manessier (vv. 38366-38547), amb les variants dels altres manuscrits, llevat les de T (París, B. N., fr. 12576), el qual, per tal com dóna un text moit alterat, difícil de reduir a notes a peu de plana, és reproduït, sencer, encarat amb el text d'E. Aquest manuscrit base només ha estat esmenat en casos d'error evident de sentit, sintaxi, rima i metre, i d'algunes peculiaritats ortogràfiques que poden desorientar el lector. Unes notes al final de l'estudi justifiquen les correccions fetes al text d'E, en general òbvies.

Esperem que aquest primer assaig d'edició sigui el preludi de l'edició definitiva de la continuació de Manessier, prosseguint la gran obra iniciada pel Prof. Roach, de la qual R. H. Ivy, Jr., ha estat un eficaç col·laborador.

P. B.

RAMON VIOLANT I SIMORRA: *La rosa en la tradició popular*.¹ Barcelona, Editorial Barcino, 1956. 88 pàgs.+4 làms. (BFB, XHI.)

Aquesta obra és l'aportació pòstuma a l'estudi del folklore del nostre país d'aquell qui en fou un excellent i entusiasta investigador, Ramon Violant i Simorra, traspasat a Barcelona el 23 de gener de 1956. No es tracta d'un treball exhaustiu sobre el tema, sinó més aviat d'una monografia de caràcter divulgador, duta a terme, però, com tots els volums que integren la col·lecció a la qual pertany, amb un bon coneixement de la matèria i fent ús d'un suficient aplec de dades recollides de primera mà.

L'autor estableix, al principi del seu treball, la distinció entre el roser silvestre o boscà, autòcton, que rep a la nostra terra fonamentalment el nom de *gavarrera* (vars. *garravera*, *gavarnera*, *gavardera*, *gavarronera*), i el roser hortícola o cultivat, que Violant creu producte d'importacions successives. Entre els més populars d'aquest gènere a casa nostra esmenta el *roser blanc*, el *roser doble*, el *de cent fulles* i el *roser de tot l'any*. En el curs de l'obra hom va estudiant, referit a les terres de parla catalana, el roser i la rosa en la toponímia i en l'onomàstica, en les creences, en la farmacopea, en els ritus de primavera, en la litúrgia rosariana i en la tradició oral, i acaba amb unes breus conclusions sobre el culte primitiu de la rosa i del roser a Catalunya.

Dins la toponímia i l'onomàstica catalanes ha deixat més forta petja el nom del roser boscà o gavarrera que no el roser pròpiament dit. Hom dóna una sèrie d'exemples de l'un i de l'altre: *les Gavarres*, *coll de Sa Gavarra*, *Gavarra*, *Gavarret*, *Gavarresa*, *Puig del Roser*, *carrer dels Rosers*, etc. I en l'onomàstica: *Gavarró*, *Gavarrós*, *Gavarrell*, i, a part els populars noms femenins, els de llinatge *Rosers* (*Rosés*), *Rosars* (*Rosàs*).

Segueix una àmplia informació sobre la intervenció de la rosa en els ritus tradicionals derivats de creences i pràctiques supersticiososes, supervivents encara més o menys cristianitzades, i sobre el valor dels pètals de rosa en la farmacopea. Hom estudia també la perduració d'alguns ritus pagans de primavera adaptats a la litúrgia o als costums cristians, en els quals les roses

1. A la coberta: *La rosa segons la tradició popular*.

tenen un paper important : entre altres, el *Sermó dels ramells* a Mallorca per l'Asqua Granada, i el curiós ritual d'algunes regions de la Catalunya occidental (Ribagorça, Pallars Sobirà), per Sant Pere Màrtir o el diumenge de Rams, de beneir branques de gavarrera que, plantades després als sembrats, hauran de protegir-los contra les tempestes.

En un altre capítol, posant a contribució el llibre de Valeri Serra i Boldú sobre el Rosari a Catalunya, és estudiat aquest culte tan estès a la nostra terra. A remarcar que, en alguns indrets, el mot *rosar* havia arribat a ésser sinònim de festa popular. En capítol a part l'autor dóna una selecció de rondalles i de fragments del cançoner popular que contenen al·lusions a la rosa, no sense remarcar abans que cap dels dos elements folklòrics no pot transmetre amb puresa absoluta els sentiments del nostre poble envers la rosa, puix que és prou conegut l'encreuament d'influències i manlleus que hom descobreix en aquesta mena de literatura.

En la cloenda del llibre Violant exposa la seva opinió que el culte a la gavarrera és més antic a Catalunya que el de la rosa, i que, mentre caldria emparentar aquest amb la civilització mediterrània — devia haver estat importat pels romans —, el del roser de pastor podria ésser un llegat dels pobles cèltics «com una de tantes representacions naturals de l'esperit vegetatiu del bosc».

Manquen índexs de noms.

Rosaïa GUILLEUMAS

«*Cuadernos de la Cátedra Miguel de Unamuno*». Universidad de Salamanca : Facultad de Filosofía y Letras. I (1948), II (1951), III (1952), IV (1953), V (1954). 128 pàgs. ; 150 pàgs. ; 106 pàgs. ; 108 pàgs. ; 214 pàgs.

L'obra d'Unamuno ha estat sotmesa d'uns quants anys ençà a una viva activitat crítica. L'establiment de la càtedra Miguel de Unamuno i la publicació d'aquests «Cuadernos», iniciatives totes dues ben oportunes que cal rebre amb entusiasme, donaven l'avinentsa de fer de la mateixa Salamanca el centre dels estudis dedicats a Unamuno. Des d'aquella ciutat treballa infatigablement el Prof. García Blanco, que ha explorat i explotat curosament l'extensíssim arxiu unamunià en nombrosos llibres i articles. És García Blanco qui dirigeix aquesta valuosa revista, publicada ara anualment, i entre les col·laboracions més importants de cadascun d'aquests volums cal esmentar la *Crònica unamuniana* que ell mateix hi escriu, on passa en revista totes les publicacions dels darrers anys referents a Unamuno ; és d'una amplitud i d'una precisió admirables i, naturalment, indispensable per a tots els qui es dediquen a la matèria.

I. — A part la crònica, molt important perquè abraça tots els deu anys des de la mort d'Unamuno, a cura de García Blanco, el contingut d'aquest volum és enterament francès. Consta principalment de tributs i de reminiscències amb ocasió del seu desè aniversari. — Encapçala el volum una breu carta de GEORGES DUHAMEL, i a continuació ve un homenatge de JACQUES CHEVALIER en tres parts : el text de la presentació d'Unamuno quan fou rebut com a doctor *honoris causa* a la Universitat de Grenoble l'any 1934 ; una notable conversa amb Unamuno sobre la civilització europea durant una excursió a la Peña de Francia, i una breu meditació lírica sobre el mestre salmantí. —